

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

16333

Aşağıda yer alan sorularımın Anayasa'nın 98, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99. maddeleri uyarınca Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından, öngörülen yasal süresi içinde ivedilikle cevaplanması konusunda gereğini bilginize sunarım.

Sevilay ÇELENK

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de çocuk yoksulluğu, çözülmesi gereken en acil sorunlardan biridir. Avrupa Birliği İstatistik Ofisi Eurostat verilerine göre, 2022 yılında AB ülkelerinde 18 yaş altındaki çocukların %24,7'si yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındayken, Türkiye'de bu oran %45,2'dir. Bu oranla Türkiye, 29 ülke arasında en yüksek yoksulluk oranına sahip ülke konumundadır. Ayrıca, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) verilerine göre, Türkiye'de son 30 günde yiyecek parası olmadığı için yemek yiyemeyen öğrenci oranı %19,2 ile en yüksek seviyededir. Bu durum, ekonomik kriz ve yüksek enflasyon ortamında çocuk yoksulluğunun ne kadar ciddi bir problem olduğunu gözler önüne seriyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2024 Temmuz ayında eğitimde yaşanan fiyat artışı %104,5 ile en yüksek seviyeye çıkmıştır. Çocukların beslenme çantasında yer alan ürünlerin fiyatı bir yılda dört katına yükselmiştir, geçen yıl beslenme çantalarının aylık maliyeti 770 lira iken, bu yıl haftalık maliyet 736 liraya yükselmiştir. Bu durum, ekonomik zorlukların ve yüksek enflasyonun ailelerin eğitim ve beslenme masrafları üzerindeki baskısını açıkça gösteriyor. İstanbul Planlama Ajansı (İPA) verilerine göre, okul çağındaki çocukların en az dörtte biri okula aç gidiyor.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2022 yılında okul öncesi eğitimde ücretsiz okul yemeği uygulamasını başlatmış, başlangıçta 1,4 milyon öğrenciye sunulan bu hizmet zamanla 1,8 milyon öğrenciye ulaşmıştır. Öğrencilere öğlen ya da ailelerin tercihlerine göre sabah bir öğün yemek verilmiştir. Eski Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer, bu uygulamanın bir yıl içinde 5 milyon öğrenciye yaygınlaştırılmasını hedeflemiş, ancak 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başında bu destek durdurulmuştur.

Derin Yoksulluk Ağı raporuna göre, 2023 yılında en az 20.000 çocuk okulu terk etmek zorunda kalmıştır. Okul terkinin en önemli nedenleri arasında yoksulluk ve çocukların çalışmak zorunda kalması yer alıyor. TÜİK'in 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na özel bültenine göre, ekonomik krizin etkisi çalışmaya zorlanan çocukların istatistiklerine de yansdı. 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı %18,7'den %22,1'e yükseldi ve bu oradan önceki yıla göre 3,5 puan arttı. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Çalışma Grubu tarafından yapılan açıklamada, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) uygulamalarında çocukların çalışmaya zorlandığını ve bu durumun iş cinayetlerine yol açtığını belirtmiştir.

Açıklamada, "MESEM uygulamaları çocuk işçiliğe yasal bir kılıf oluşturmakta ve çocuk işçi ölümleri artmaktadır" ifadesine yer verilmiştir.

Türkiye'de örgün eğitimde 17,5 milyon öğrenci bulunmaktadır. Bu büyük öğrenci kitlesinin sağlığını ve eğitim başarısını desteklemek için acil olarak ücretsiz okul yemeği uygulamasının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ücretsiz okul yemeği uygulamasının başlatılması ve genişletilmesi konusundaki belirsizlik, çocuk yoksulluğu ile mücadelede atılacak adımların önemini ortaya koymaktadır.

Türkiye'de okul ve eğitim dışında kalan çocukların oranı ve sayısı giderek artmaktadır. Bu artışın temel nedenlerinden biri neoliberal eğitim politikalarıdır. Çocuklar, derin yoksulluk ve yeterli, besleyici gıdaya erişim eksikliği ile karşı karşıyadır. Çocuğun işçisi olmaz. Bu olumsuz koşullar, çocukların okul terkini, işçiliğe zorlanmayı, zihinsel gelişim geriliklerini, akademik başarıda düşüşü, gelecekte kronik sağlık sorunlarını ve istismara maruz kalmalarını getirmektedir.

Ekonomik kriz, yüksek enflasyon ve gelir dağılımındaki dengesizlikler, sosyal yardımların önemini daha da artırmıştır. Ücretsiz okul yemeği uygulaması, çocukların sağlığını ve eğitim başarısını desteklemenin yanı sıra, ekonomik kriz ortamında ailelerin yükünü de hafifletecektir. Bu nedenle, sosyal yardımlar ve destek programlarının güçlendirilmesi, çocuk yoksulluğunun azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'de çocuk yoksulluğunun yüksek oranları ve mevcut ekonomik zorluklar dikkate alındığında, tüm öğrencilere günlük bir öğün ücretsiz yemek verilmesi konusunda 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Bakanlığınızın yürüttüğü çalışmalar nelerdir? Bu konuda bir adım atılacak mı ayrıca belirli bir plan veya strateji mevcut mudur?
2. Türkiye'de çocuk yoksulluğu oranı, Avrupa Birliği ortalamasının neredeyse iki katıdır. Bu bağlamda, sınırlı olarak uygulanan ücretsiz okul yemeği uygulamasının yaygınlaştırılması yerine iptal edilmesinin arkasındaki gerekçeler nelerdir? Bu kararın çocukların eğitim ve sağlık durumuna etkileri hakkında bir değerlendirme yapılmış mıdır?
3. Türkiye'deki ekonomik kriz ve yüksek enflasyon ortamında sosyal yardımların önemi artmaktadır. Ücretsiz okul yemeği uygulamasının durdurulmasının yoksul aileler üzerindeki ekonomik yükü artırdığı aşikar. Ailelerine destek olmak zorunda kalan öğrenciler okulu terk etmektedir. Bu yükü hafifletmek ve çocukların okula devam etmelerini sağlamak için Bakanlığınız tarafından hangi alternatif sosyal yardımlar veya stratejiler geliştirilmiştir?

4. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) ülkeleri arasında, Türkiye son 30 günde haftada en az bir kez yiyecek parası olmadığı için yemek yiyemeyen öğrenci oranı yüzde 19,2 ile en yüksek seviyededir. Bakanlığınızın yoksulluk nedeniyle yemek yiyemeyen öğrencilere ve ailelerine dair bir çalışması mevcut mu? Bu konuda hangi adımlar atılıyor?
5. Bakanlığınız yoksulluk nedeniyle okul bırakan öğrenciler hakkında çalışma yapıyor mu? Bu oranlarla ilgili güncel verileri nelerdir? Bu verilerde cinsiyet, bölge ve diğer demografik faktörlere göre nasıl değişimler mevcuttur? Bu veriler, geçen yıllarla karşılaştırıldığında nasıl bir değişim göstermektedir?